

Er worden waarnemingen bij jonge en oude personen, bij mannen en vrouwen enz. bekend gemaakt en de ontdekte verschillen aangegeven. Vermeerdering in één of in alle richtingen (b. v. boven pleuritisch exsudaat), vermindering van beweging (b. v. bij phthisis, emphyseem) werden gevonden.

Met den „stethograph” worden de bewegingen naar boven en voren opgeschreven bij gezonde en zieke personen, bij exspiratie, bij hoesten, lachen enz.

In het volgende gedeelte van het boek wordt over de groote voortreffelijkheid van de „stethometry” voor de diagnose, prognose en therapie van longziekten gehandeld. Voor de therapie kan zij dienen in zooverre de natuur dikwijls rust noodig oordeelt voor sommige deelen van de borstkas en de medicus nu, dit bemerkende, op deze punten de beweging kunstmatig zooveel mogelijk kan tegengaan (!).

Begrijpelijk is het dat de schrijver zeer optimistisch omtrent zijn resultaat gestemd is. De tijd zal moeten leeren in hoeverre zijne verwachtingen vervuld zullen worden. In ieder geval verdient hij ten volle dat, in de door hem aangegeven richting en met zijne instrumenten, nieuwe onderzoekingen worden ingesteld. T.

DE CHOLEBA-EPIDEMIE VAN 1873 IN DE VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA werd in 1875 onder den titel *Cholera-Epidemic of 1873 in the United States*, op last der Regering te Washington door den Surgeon-General of the Army en door den Supervising Surgeon of the Merchant Marine Hospital Service Dr. WOODWORTH beschreven. Het rapport mag volgens de beschouwing daarover door Dr. SENTLEBEN, in het *Berliner klinische Wochenschrift* van 19 Junij gegeven, als een belangrijk stuk begroet worden. De berigten van verschillende kanten over de epidemie ingewonnen, hebben volgens het rapport van den eenen kant de besmettelijkheid en vervoerbaarheid der ziekte, maar ook aan den anderen kant de mogelijkheid harer krachtige bestrijding door eene strenge sanitaire haven-politie en door korte verstandig ingerigte quarantaines en desinfectie bij het eerste optreden der epidemie bewezen. Het is zeker, dat de ziekte voornamelijk door de landverhuizersschepen uit Europa werd aangebragt en dat zij voortaan niet, zoo als vroeger, door de autoriteiten der afzonderlijke staten maar door de centrale Regering te Washington behoort bestreden te worden. De door de Weener Conferentie aangenomene stelling over de spontane wording der ziekte in Hindostan over de verbreiding en verduurzaming van haar contagium in de dejectiën (alvus, urine, braaksel) wordt ook door het Amerikaansche rapport gehuldigd. Volgens WOODWORTH's woorden werd de Unie in 1873 driemaal in scherp afgeteekende tijdstippen op onderling ver verwijderde plaatsen door de smetstof uit Holland, Zweden en Rusland door de emigranten met de ziekte bedeed. Gedurende den overtogt waren deze landverhuizers doorgaans gezond, totdat de ziekte nadat hunne goederen te Carthago (Ohio), Crow River (Minnesota) en Yankton (Dakotah) ontscheept waren, uitbrak en talrijke slagtoffers onder hen wegsleepte. De invoering der ziekte te New-Orleans werd talrijke malen spoedig na de uitpakking der bagage of bevrachting der schepen, uit besmette havens afkomstig, waargenomen. De uitpakking van bagage of lijfgoed, uit eene besmette haven afkomstig, kan somwijlen gedurende de reis de cholera op het tot dusverre nog onbesmette schip ontwikkelen. Gedurende het jaar 1848 had het uitbreken der ziekte op de schepen *New-York* en *Swanton*, beide uit eene besmette Deutsche haven afkomstig, 16 en 23 dagen na het vertrek, gelijktijdig met het ontpakken eener lichtere kleeding, toen men op warmere hemelsbreedte kwam, plaats. Het is volgens het rapport merkwaardig welke analogie er tusschen de oudere geschriften over de syphilis en de nieuwe speculatieve ideeën en theoriën over de cholera gevonden wordt. Gelijk het thans voor ons onverklaarbaar

is, dat men bij de wording der syphilis ooit het verband tusschen haar en het geslachtelijk verkeer over het hoofd zag, zoo zal het nog lang duren eer men ten opzichte der wording den cholera helderder zal denken. Evenals voor het ontstaan der syphilis de aanraking met een voorafgaand syphilisgift noodig is zoo kan zonder de aanwezigheid van een vooraf gevormd cholera gif nergens behalve in Hindostan cholera ontstaan. In tegenstelling met velen welke aan ieder agens ter vernietiging der cholera kiem twifelen, hecht het Amerikaansche rapport eene groote waarde aan de toepassing der minerale zuren. Het inwendig gebruik van zwavelzuur, de berookingen met salpeterzuur en chloor hebben veel nut gesticht. De desinfectie der riolen, het gebruik van het aardcloset en de bedekking der spijzen met metaalgazen of stolpen in huizen waar de ziekte heerscht zijn voortreffelijke middelen. PETTENKOFER stierf volgens MAC CLELLAN's woorden in 1854 bijna aan een aanval der ziekte te Munchen op zijn bureau in het expositiebureau boven de riolen gelegen en in plaats daarvan bleef hij liever de hypothetische grondwater-theorie aankleven dan dat wat hem onder neus en oogen lag, na te gaan. Terwijl VON PETTENKOFER naar het grondwater zocht was door VON GIETL reeds lang op de aanhoudende ziekten onder de paarden der Koninklijke stoeterij, welke op de met de dejectie van typhuslijders der groote hospitalen gedrenkte landen graasden, geweest. Terwijl VON GIETL reeds 43 jaren lang op de voortplanting der ziekte door kleding, steekbekkens, retirades en verontreinigd drinkwater wees, bleef VON PETTENKOFER de oorzaak altijd dieper en dieper in den bodem zoeken.

Het is zeker dat New-York in 1873 viermalen door de goede zorgen van den Health Officer VAN DER POEL voor de ziekte bewaard werd. Een met ziektegevallen aan boord, binnen loopend schip wordt na de ontscheping geïsoleerd, gezuiverd en ontsmet en de passagiers onder opzigt gehouden en hunne bagage en kleding gezuiverd. Acht dagen na het optreden van het laatste ziektegeval wordt de quarantaine geschorst en de zieken na een afzonderlijk hospitaal vervoerd. Volgens Dr. WOODWORTH worden alle goederen voor de landing met zuur water of zure dampen behandeld. Op 12 November 1871 kwam de steamer *Franklin* van Stettin te New-York, nadat hij 41 passagiers door de ziekte verloren had, aan. Een getal van 72 werd in het quarantaine gasthuis gebracht, hiervan stierven er nog 12 zoodat er in het geheel van 611 passagiers 53 bezweken. De overige werden 3 weken op den wal geïsoleerd en in het begin van December ontslagen. Onmiddellijk van uit Azië is de Unie aan het gevaar der cholera door de koelieschepen met Chineesche en Indische werklieden welke naar Jamaica en Cuba trekken, blootgesteld. Op 23 September 1872 landde in de haven van Kingston nog een koelie-schip hetgeen op de reis van Indië 60 cholera-dooden telde, aan. In Januarij 1873 kwamen te New-Orleans niet alleen uit Jamaica maar ook uit Liverpool, Hamburg en Bremen besmette schepen, aan. Hiertegen kan alleen door spoedige en officiele kennisgeving aan de bedreigde havens gewaakt en der goede zaak een ernstige dienst bewezen worden. Met het oog op den geographischen loop der ziekte van uit den Gangesdelta herinnert het rapport dat in 1877 wederom de groote 12 jarige pelgrimstogt te Jugernaut en in 1879 de 12 jarige vergadering te Hurdwar in Pendschab waar in 1867 bijna 3 willioen menschen aan den Gangesoever kampeerden, plaats grijpt. Van daaruit wordt de cholera doorgaans door de Afghanische karavanen naar Mesched in Khorassan en van daar naar de Caspische landen overgebracht terwijl de Persische golf en het Euphraatdal van Bombay en Kurratschi, Mekka en Suez van Bombay en Singapore, haar op hare beurt door de pelgrimstogten ontvangt. Het feit dat de ontwikkeling der ziekte in eene gemeente door de hygiënische omstandigheden en niet zoo zeer door de geologische gesteldheid van haren bodem beheerscht wordt, is in

het Amerikaansche rapport op verschillende plaatsen vermeld. De verspreiding der ziekte door de recruten der wijd en zijd in de Unie verspreide legers, door de ontelbare en groote reizen makende stoombooten en door de niet behoorlijk ontsmette spoorwagens, nadat de ziekte eenmaal post gevat heeft, worden door het rapport wijdloopig besproken. Met het oog op het dringende der vraag wordt door het rapport de oprigting van een National Sanitary Bureau bij het Congres aanbevolen en dit, waar het de cholera betreft, als volgt geformuleerd: "The moment, when the emigrant from Europe has secured his home (the journey ended, boxes, bales and bundles unpacked), is the period freighted with the utmost importance to the inhabitants of North America, and unless at such times extraordinary sanitary precautions are adopted, precautions which include the personal property as well as the person of individuals arriving from Cholera-infected districts, the United States will always be liable to the invasion of the disease." Met het oog op het onwaarschijnlijke van de wording der ziekte buiten Hindostan vermeldt het rapport nog het volgende. In 1866 brak gedurende den oorlog in Paraguay de ziekte onder de troepen van Lopez bijna in het hart van het vasteland plotseling uit en scheen eene spontane ontwikkeling bijna zeker. Latere nasporingen van Dr. REGO, den President der Académie te Rio Janeiro, leerden, dat Pernambuco, Guanzy en Rio in Brazilië reeds van uit Europa besmet waren en dat vóór het uitbreken der ziekte een troepenschip naar het oorlogstooneel de Parana was opgevaren, maar naar Santa Catharina in quarantaine wegens het uitbreken der cholera was teruggezonden. Wanneer, vraagt het rapport, zullen de Europesche staten, als vroeger de Venetianen, in de Levant bij alle hunne Consulaten in de hoofdsteden van het Oosten geneeskundigen aanstellen, die het scheeps- en karavanenverkeer bewaken.

Dr. J. HANLO.

B E R I G T E N.

BUITENLAND.

LONDEN. — In *the Sanitary Record* van 8 Julij is een belangrijk artikel van Dr. DEWAR, het hoofd der politie en Sanitary Inspector te Greenock, over het nut van het daar ter stede sinds 1871 gevestigde Reception House, waarin de gezonde personen tijdens het heerschen van besmettelijke, doorgaans typhouse ziekten in hunne gezinnen, tijdelijk gehuisvest kunnen worden, geplaatst. Gedurende de jaren 1871—75 werden aldaar 226, 182, 109, 151 en 415 personen uit 60, 57, 34, 41 en 124 besmette huizen afkomstig, met een verblijfsduur van gemiddeld $6\frac{1}{2}$, 7, 9, $9\frac{1}{2}$ en $8\frac{1}{2}$ dag geherbergd, terwijl gedurende dien tijd de zieke naar het hospitaal verwijderd en de verlaten woning onder geneeskundig toezigt ontsmet en voor de terugkeerende onschadelijk werd gemaakt. De onkosten der plaatsing in het Reception House werden geheel door de gemeente en het armbestuur gedragen. Het gesticht staat onder geneeskundige contrôle, terwijl aan hen, die buiten de deur den kost kunnen verdienen, de gelegenheid gedurende den dag daarvoor open blijft. Op de 1083 personen, van 1871—75 in het huis opgenomen, verlieten er slechts 48 zonder toestemming de inrigting, terwijl er daarvan 8 door typhouse koortsen bij het terugkeeren in de nog niet behoorlijk ontsmette woning werden aangetast. Op het oneindig grootere cijfer daarentegen van hen welke eerst na het daartoe verkregen verlof het Reception House verlieten, werden er slechts 15 in lateren tijd en van deze slechts 5 binnen de 16 dagen na hunnen terugkeer te huis, ongesteld. Alhoewel het dikwijls gebeurde dat verscheidene der in het Huis opgenomenen den schijn hadden alsof ook zij de ziekte onder de leden droegen,